

Απόψεις Νομικής Συμβούλου Ε.Ο.Ο. στο θέμα:

Υποχρεωτικότητα εμβολιασμού κατά covid 19

Σε απάντηση του ερωτήματος για την υποχρεωτικότητα του εμβολιασμού θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι διατάξεις της από 25 Φεβρουαρίου 2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (ΦΕΚ Α'42) σύμφωνα με τις οποίες με σκοπό την αποφυγή κινδύνου εμφάνισης ή και διάδοσης κορωνοϊού μπορεί να επιβληθεί ως μέτρο η υποχρεωτική υποβολή σε εμβολιασμό για τα πρόσωπα εκείνα που έχουν εύλογες υπόνοιες ότι μπορεί να μεταδώσουν άμεσα ή έμμεσα τη νόσο, είναι εξουσιοδοτικές. Το ζήτημα θα κριθεί εάν και εφόσον εκδοθεί τέτοια πράξη που καθιστά υποχρεωτικό τον εμβολιασμό.

Επί του ζητήματος αυτού είναι πολύ ενδιαφέρουσα η πρόσφατη με αριθ. 2837/2020 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας και το άρθρο του Καθηγητή Συνταγματικού Δικαίου και Προέδρου το Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου, κ. Ξενοφώνα Κοντιάδη, που δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά στην ιστοσελίδα Liberal.gr στις 4/12/2020.

Με την απόφαση αυτή, το Συμβούλιο Επικρατείας έκρινε πως η μέριμνα για την δημόσια υγεία αποτελεί συνταγματική υποχρέωση του Κράτους, στο πλαίσιο της οποίας η Πολιτεία οφείλει, μεταξύ άλλων, να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για την πρόληψη της διάδοσης και την καταπολέμηση μεταδοτικών ασθενειών, οι οποίες συνιστούν σοβαρό κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Στα μέτρα αυτά εντάσσεται και ο εμβολιασμός νηπίων και παιδιών, ο οποίος διενεργείται με σκοπό την προστασία της υγείας, συλλογικώς και ατομικώς, από τις ασθένειες καθώς και την βαθμιαία εξάλειψή τους. Το μέτρο του εμβολιασμού, καθ' εαυτό, συνιστά σοβαρή μεν παρέμβαση στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και στην ιδιωτική ζωή του ατόμου και δη στη σωματική και ψυχική ακεραιότητα αυτού, πλην όμως

συνταγματικώς ανεκτή, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) ότι προβλέπεται από ειδική νομοθεσία, υιοθετούσα πλήρως τα έγκυρα και τεκμηριωμένα επιστημονικά, ιατρικά και επιδημιολογικά πορίσματα στον αντίστοιχο τομέα και β) ότι παρέχεται δυνατότητα εξαίρεσης από τον εμβολιασμό σε ειδικές ατομικές περιπτώσεις, για τις οποίες αυτός αντενδείκνυται. Η ως άνω παρέμβαση, εφόσον κρίνεται, σύμφωνα με τεκμηριωμένα επιστημονικά δεδομένα, αναγκαία και πρόσφορη για την προστασία της υγείας τόσο των ίδιων των εμβολιαζομένων όσο και τρίτων (λ.χ. βρεφών που δεν έχουν ακόμη εμβολιαστεί, ατόμων που δεν επιτρέπεται για ιατρικούς λόγους να εμβολιασθούν) **δεν είναι δυσανάλογη για την επίτευξη του προμνημονευθέντος συνταγματικού δημοσίου σκοπού.** Η θέσπιση του επίμαχου μέτρου δεν παραβιάζει την αρχή της ισότητας, δεδομένου ότι σε εμβολιασμό υπόκεινται όλα ανεξαιρέτως τα νήπια και παιδιά, πλην εκείνων που τελούν ατομικώς σε ειδικές διαφορετικές συνθήκες, δεν επιτρέπεται δηλαδή για λόγους υγείας να εμβολιαστούν. Αντιθέτως, θα αντέκειτο στην αρχή της ισότητας η αξίωση προσώπου να μην εμβολιαστεί, επικαλούμενο ότι δεν διατρέχει ατομικό κίνδυνο, εφόσον διαβιώνει σε ασφαλές περιβάλλον οφειλόμενο στο γεγονός ότι τα άλλα πρόσωπα του περιβάλλοντός του έχουν εμβολιαστεί. Η εμφάνιση σε στατιστικώς πολύ μικρό αριθμό περιπτώσεων σοβαρών παρενεργειών ορισμένων εμβολίων δεν καθιστά συνταγματικώς ανεπίτρεπτη τη νομοθετική πρόβλεψη του εμβολιασμού νηπίων και παιδιών και είναι πάντως ανεκτή χάριν του δημοσίου συμφέροντος, υπό την αυτονόητη προϋπόθεση ότι οι σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις ερείδονται επί εγκύρων και τεκμηριωμένων επιστημονικών δεδομένων.

Με αυτό το σκεπτικό το ΣτΕ έκρινε ότι οι ισχυρισμοί των αιτούντων γονέων που αρνούνται να εμβολιάσουν το τέκνο τους με το σύνολο των προβλεπόμενων για την ηλικία του εμβολίων και δόσεων σύμφωνα με το Εθνικό Πρόγραμμα Εμβολιασμών, είναι αβάσιμοι και δεν παραβιάζεται το

δικαίωμα στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και στην συμμετοχή στην κοινωνική ζωή της χώρας, το δικαίωμα σε προστασία της ιδιωτικής ζωής, της αρχής της ισότητας, της αρχής του κοινωνικού κράτους δικαίου και της αρχής της αναλογικότητας, όπως αυτά κατοχυρώνονται στις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 1 του Συντάγματος και 8 της ΕΣΔΑ, 4 παρ. 1 και 2 και 25 παρ. 1 του Συντάγματος.

Ο Καθηγητής Ξ. Κοντιάδης σχολιάζει πως η **πανδημία, με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, επιτάσσει τον αναστοχασμό πάνω στις παραδοσιακές σταθμίσεις μεταξύ αντιτιθέμενων δικαιωμάτων και αγαθών**: όταν τίθεται σε διακινδύνευση η υγεία των πολιτών -πολλώ μάλλον των πλέον ευάλωτων, όταν κατά την κρατούσα ιατρική άποψη ο εμβολιασμός αποτελεί τη μόνη ασπίδα προάσπισης της δημόσιας υγείας, τότε ενδεχομένως ο υποχρεωτικός εμβολιασμός -όχι με την έννοια της άσκησης φυσικής βίας ή της επιβολής προστίμων, αλλά με την έννοια της απαγόρευσης μετακινήσεων εντός/εκτός νομού/χώρας, του περιορισμού στη φοίτηση σε σχολεία ή Πανεπιστήμια, της απαγόρευσης πρόσβασης σε συγκεκριμένους δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους - να μην συνιστά δυσανάλογο περιορισμό του αυτοκαθορισμού του ατόμου και της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας.

Η άρνηση εμβολιασμού είναι συνταγματικά ανεκτό να επιφέρει συγκεκριμένες έννομες συνέπειες.

Η Νομική Σύμβουλος

ΣΟΦΙΑ ΠΑΠΑΔΗΜΑ